

Sinan'ın Yaptığı Köprüler

Prof. Dr. Kâzım ÇEÇEN

Marangozluk mesleğine intisap etmiş olan Sinan, kayıtlara göre 1514 ve 1517 yıllarında bazı kayıtlara göre Yavuz Sultan Selim'in İran ve Mısır seferlerine katıldı, orduda inşaat ve marangozluk işleri ile meşgul oldu; Kanunî'nin tahta çıktığı 1520 yılında ise yeniçeri idi. 1521 yılında Belgrad, 1522 de Rodos'un fethine, 1526 da Mohaç, 1532 de Alman seferine, 1534-35 yıllarında İrakeyn seferlerine katıldı. 9 Temmuz 1538 de Karabuğdan seferinde ordunun Prut Nehrinden geçebilmesi için köprü yapılması gerekmişti. Bu işle görevli ustalar köprüyü gerektiği kadar sağlam yapamadılar. Lütü Paşa Padişah'a "Bu köprüyü yaparca ancak Haseki Sinan Su-başı yapar,üstâd-ı cihan ve mimâr-ı kârdandır" diye Sinan'ı tavsiye etti. Sinan arkadaşları ile beraber on üç günde nehrin üzerine sağlam bir köprü kurdu¹.

Anlaşıldığına göre Sinan'ın ilk eserleri köprüler ve ordunun ihtiyacı olan tesisler olmuştur.

Sinan'ın yaptığı köprü ve binaların projelerini çizip çizmediği çok tartışılmıştır. Bugüne kadar Sinan tarafından yapılan bir projeye de rastlanmamıştır. Ancak Tezkiretü'l Bünyan'da (s.57) Süleymaniye Camii'nin yapılmasına karar verilince, "Bu abd-ı hakîr-i natuvân Sinan Abd-ül Mennan bendesini davet edüp cami-i şerif hususunda müşaveret olunup resm-i bina taayyün ve makamı münif tebyin olundu" demektedir. Ayrıca Büyükçekmece Köprüsü için (s. 69-70) "Deryadan tarafa köprü yapmak ahsendür deyu köprüyü resmedüp arz eyledim" diyerek yaptığı köprünün projesini çizdiği açıkça yazılmaktadır¹.

Büyükçekmece Köprüsü hariç, eserlerinin hiçbirisine Sinan adını yazmamıştır. Sinan'ın eserlerin hangileri olduğunu tesbit ederken, tezkirelerde yazılı olanlara itibar edilmektedir. Ayrıca bazı köprü ve su tesislerin de bir bölümünün Sinan tarafından yapıldığına karine ile karar verilebilmektedir.

Tablo I den görüleceği üzere, Sinan'ın yaptığı Gebze'deki Sultan Süleyman Köprüsü hariç tutulursa, diğer iki tezkirede de bütün köprü isimlerinde ittifak vardır. O halde dokuz köprünün Sinan tarafından yapıldığı kesin olarak kabul edilebilir. Ordunun geçmesi için Prut Nehri üzerindeki muvakkat köprünün de Sinan tarafından yapıldığına şüphe yoktur. Vesikalara dayanarak Sinan tarafından yapıldığı kabul edilebilecek köprüler ise, Edirne'de 1567 senesinde yapılan Yalnızgöz Köprüsü ile 1550 de Sarayıçî'nde yapılan Kanunî Sultan Süleyman Köprüsü'dür.

Bolvadin'deki Kırkgöz Köprüsü, 1550 senesinde Kanunî Bağdat Seferi sırasında Sinan tarafından onarılmış ve uzatılmıştır. Bu bir onarma olduğundan hesaba katılmaz ise Sinan'ın taş köprülerinden tesbit edilenlerin sayısı 11'e yükselir.

Sinan'ın köprüleri üzerine bir çok kitap ve makalede ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Bunlar arasında en fazla ayrıntılara Orhan Bozkurt ve Cevdet Çulpan'ın eserlerinde girilmiştir^{2,3}.

1. Sâit: Tezkiretü'l Bünyan İkdâm Matbaası, İstanbul 1310

TABLO I

Tuhfetü'lmi'marin	Risale-i Tezkiret-ül Ebniye	Tezkiret-ül Bünyan	Düşünceler ve Tarih
Silivri Köprüsüdür	Silivride bina olunan Köprü	Ve Silivride bina olunan Köprülerdir.	1568-H. 975 Başlangıç tarihi
Mustafa Paşa Köprüsüdür Meriç üzeri	Meriç suyu üzerinde Mustafa Paşa Köprüsü	Mustafa Paşa Köprüsüdür. Meriç suyu üstünde	Cisri Mustafa Paşa (Çoban Mustafa Paşa) Sivilingrad 1528/29 H. 935
Marmarada Mehmet Paşa Köprüsüdür.	Marmarada Merhum Mehmet Paşa Köprüsü	Merhum Mehmet Paşa Köprüsü Marmarada	Lüleburgazda Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü 1565 H. 936
Halkalı Pınarda Odabaşı Köprüsüdür.	Halkalı Pınarda Odabaşı Köprüsü	Halkalıda Pınarda Odabaşı Köprüsü	1529/3 H. 936
Geğbüze (Gebze) yolunda Sultan Süleyman Köprüleridir.			Dil İskelesine yakın Dil deresi üzerindedir. 16 yy.
	Büyükçekmecedeki bina olunan Köprü	Büyükçekmece'de bina olunan köprülerdir.	1567 H.975 Bitiş Tarihi
	Harami Değirgen Köprüsü	Harami Deresi'nde Kapuağası Köprüsü	16 yy.
	Sinanlı'da Mehmet Paşa Köprüsü	Sinanlıda Mehmet Paşa Köprüsü	Alpullu 16 yy.
	Bosnada Vişegrad nam kasabada merhum Vezir-i Azâm Mehmet Paşa Köprüsü	Bosnada Vişegrad nam kasabada Vezir-i Azâm Mehmet Paşa Köprüsü	Vişegrad (Yugoslavya) Sokollu Mehmet Paşa (Drina Köprüsü) 1577-78 H. 985

Tezkirelerde bulunan köprüler tarih sırasına göre sıralanır ve yapılaş tarihi bilinmeyenlerle, Sinan tarafından yapılmış olduğu kesin vesikalara dayanmayanlar listenin sonuna eklenecek olursa Sinan'ın yaptığı köprüler şunlardır;

1. Sivilingrad'da (Cisri Mustafa Paşa kasabası) Çoban Mustafa Paşa Köprüsü..... 1528-29
2. Halkalı'da Pınar'da Odabaşı Köprüsü..... 1529-30
3. Gebze'de Dil Deresi üzerinde Kanunî Sultan Süleyman Köprüsü.... 1553-54
4. Lüleburgaz'da Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü..... 1565
5. Büyükçekmece Köprüleri..... 1567
6. Silivri'de Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü..... 1568
7. Vişegrad'da (Yugoslavya) Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü (Drina Köprüsü)..... 1577-78
- Alpullu'da (Sinanlı) Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü..... XVI. yy.
9. Harami Deresi'ndeki Kapuağası Köprüsü..... XVI. yy.
10. Edirne'deki (Sarayıçi) Kanunî Sultan Süleyman Köprüsü 1553-54
11. Edirne'de Yalnızgöz Köprüsü 1567
12. Bolvadin'de Kırkgöz Köprüsü'nün tamiri ve uzatılması 1550

2. Bozkurt, Orhan Koca Sinan Köprüleri, İTÜ Yayınları 1952.

3. Çulpan Çevdet: Türk Taş Köprüleri, TTK, 1975.

1. Meriç Üzerindeki Mustafa Paşa Köprüsü

Bu köprü, Edirne'nin 30 km batısında Meriç üzerinde, bugünkü ismiyle Sivilingrad (Cisr-i Mustafa Paşa) kasabasında bulunmaktadır. Köprü üzerinde Semavi Eyice⁴ tarafından yapılan incelemede çok ayrıntılı bilgi verilmiştir. Ayrıca C. Çulpan³ ve E.H. Ayverdi⁵ köprü hakkında ilâve bilgiler vermektedirler. Ahmet Karahisarî tarafından yazılan Köprü kitabesindeki tarih beyti 935(1528-29)'dir. Çevresindeki kasaba (Sivilingrad) ismini köprüden almış ve Cisr-i Mustafa Paşa denmiştir. Köprü, Yavuz Sultan Selim ile Kanunîye vezirlik yapan ve Gebze'de külliyesi ile türbesi bulunan Çoban Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mustafa Paşa Köprüsünün tamamlanmasından 5 ay evvel vefat etmiştir (Şaban 935-10 Nisan 1529).

Köprünün Mimar Sinan'ın eseri olduğu hususunda şüphe yoktur. Evliya Çelebi Köprünün başındaki camii büyük camiler gibi olduğu mektebi, hanı ve hamamı bulunduğu ve mimarının ise Sinan olduğunu yazmaktadır. Harap olmuş olan bu camii resmi Sultan Abdülhamit Albümünde vardır⁵. Köprünün boyu 295 m ve 20 gözlüdür. Ortadaki 4 göz daha büyüktür, Kemerleri sivri kemerdir, Selyaran veya mahmuzların üstü yarım koni şeklinde yapılmıştır⁴. Köprü, duvar yüzlerinden, kemerlerine ve korkuluklarına kadar iri ve düzgün kesme taşlardan yapılmıştır; ortasında gösterişli bir tarih köşkü bulunmaktadır. Yapımında kullanılan taşlar gümüş rengindedir ve halen Yunanistan Hudutları dahilinde kalan Karabağ yakınındaki taş ocaklarında çıkartılmıştır (Resim 1).

Ahmed Refikarşiv vesikalarına dayanarak H. 981 (1573) senesinde Sinan'a "bu köprü başında köprüye ziyan veren bir değirmenin derhal yıktırılması ve köprünün tamirinin yaptırılmasını" bildiren bir emirnameyi yayınlamıştır. Bulgar yazarlar köprünün Osmanlılar tarafından yapılmadığını ve Ortaçağ'dan kaldığını iddia etmişlerdir^{3,4,5}.

2. Halkalı'da Pınarda Odabaşı Köprüsü

Küçükçekmece Gölü'nün kuzeyinde Sazlı Dere üzerindeki sekiz gözlü yontma taştan yapılmış bir köprüdür. Çok tamir gördüğü için ilk hüviyetini kaybetmiştir. Eski kemerlerin üzeri beton kemerler ile takviye edilmiştir. Derenin getirdiği kum, çakıl ile köprünün ayakları dolmuştur; Bugün pek az bir bölümü görülebilmektedir. Bu hususta C. Çulpan'ın kitabında daha ayrıntılı bilgi vardır³.

3. Gebze'de Dil Deresi Üzerinde Kanunî Sultan Süleyman Köprüsü

Üç gözlü olan bu köprünün ismi yalnız Tuhfetü'l Mi'marin'de kayıt edilmiştir. O. Bozkurt, bu köprü hakkında oldukça geniş bilgi vermiş çeşitli fotoğraflarını çekmiş ve rölovesini çizmiştir². Köprü üç açıklıklıdır ve orta açıklığı büyüktür. Ayaklar üzerine kemerlerle hafifletme gözleri yapılmış, feyzan zamanlarında daha fazla suyu geçirmesi sağlanmıştır. Köprü, Gebze'de Dil İskilesine akan Dil Deresi üzerinde, Muallimler Köyü'nden geçen eski Bağdat Yolunda, inşa edilmiştir. Orta açıklığı 9,70 m dir. Kemerin iç yüzü muntazam taş örgüdür. Köprü kemer taşının kalınlığı 40 cm dir. Her iki tarafından yalnız birer kenar

Çoban Mustafapaşa Köprüsü(8)

4. Eyice Semavi Sivilingrad'd Mustafa Paşa Köprüsü Belleten sayı 112 s.729-756 1964.

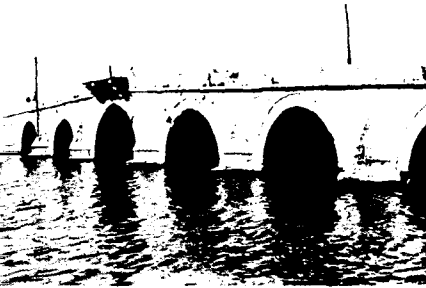
5. Ayverdi, E. Hakkı: Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri, Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk, IV. cilt. 45.6 Kitap bs.20-21, 1982.

Lüleburgaz Mehmet Paşa Köprüsü

Büyük Çekmece Köprüleri 4. köprü

Büyük Çekmece Köprüleri 1. Köprü

Büyük Çekmece Köprüleri 4. köprü

korkuluğu kalmış, diğer taraftakiler yıkılmıştır. Köprü'nün genişliği 6,05 m, üstündeki yolun eğimi ise %11 dir. Köprü'nün yapıldığı malzeme üst tebeşir devrine ait maral kalkerdir, mimarisi Alpulu'daki köprüye benzemektedir.

4. Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü

Sokullu Mehmet Paşa'nın Lüleburgaz'da bir kervansaray, bir cami bir darülhadis, bir çarşı ile köprüsü vardır. Köprü Lüleburgaz'ın Edirne tarafındadır. kervansarayın üzerinde meşhur hattat Ahmet Karahisarî'nin evlatlığı Süleymaniye ve Selimiye Camilerinin yazılarını yazan Hasan bin Ahmet Karahisarî (Hasan Çelebi) tarafından yazılan kitabeden Kervansaray'ın H.927(1564) senesinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Köprü'nün üzerinde kitabe bulunmadığından, daha doğrusu kitabesinin bulunduğu balkonun üzerinde eski resimlerde görülen kitabe duvarı yıkıldığından köprü'nün inşa tarihini de 1564 veya 1565 olarak kabul etmek doğru olacaktır.

Köprü'nün kemerleri, ayakları üzerindeki hafifletme kemerleri, selyaranlar ve bunların üzerlerindeki koniler Harami Dere ve Alpulu'daki köprülere çok benzemektedir. Köprü'nün tümü kesme taşlarla yapılmıştır. Kemer taşları 58-60 cm dir. Tamirler esnasında tempan duvarları ile bazı yerleri orijinal durumundan ayrılmıştır. Korkuluklarından dıştan dışa köprü'nün eni 6,05 m yol genişliği ise 5,30 m dir. Köprü dört gözlüdür, yan taraflarda boşaltma açıklıkları vardır. Batı tarafından itibarenaçlıklar 1,20-1,44-6,55-8,60-8,75-6,55-1,60-1,20-1,0-0,80 m dir². Köprü'nün üstündeki yolun eğimi % 6,6 iken sonradan doldurularak eğim çok azaltılmıştır. Tüm uzunluk 92,60 m dir. Dereden gelen kum ve çakıl ile kemerler üzengiye hatta yan taraflarda daha yukarılara kadar dolmuştur.

5. Büyükçekmece köprüleri

Mimar Sinan'ın yaptığı bu köprü, uc uca bitişen 4 büyük köprüden oluşur. Bütün Sinan köprülerinde kitabe yok iken, bu köprü'nün en batısındaki 4. köprüde karşılıklı iki kitabe vardır. Sinan'ın türbesine yazdığı kitabede Sâi bu köprüyü:

Çekmece cisrine bir tâk-ı muallâ çekdi kim
Aynıdır âyine-i devrânda şekli kehkeşan

diye tanımlar. Tezkîretü'l Bünyan'da Kanunî Sultan Süleyman'ın burada bir köprü yapılmasını isterken "Büyükçekmece'de kâfir zamanında köprü bina edenler ne tarikle eylemişler ve harabına sebep ne olmuş? Halâ cısır (köprü) bina olunmak lâzım gelmiştir. Yerile teccüs edüp der-i devlete arz eylesun" demiş. Buna karşılık Sinan, "Evvelâ Padişahım binası bi bünyad olmasının sebebi mal hazine sarfında tamam mertebe ihtimam etmiş iken köprüyü deryadan kaçurup kenardan yeka (tek) yatak içinde düşürmüşler. Ol cihetten temeli bozulup harap ve yebap (viran) olmuş Deryadan canibi hem sağ ve hem sağı yerdir. Deryadan tarafa köprü yapılmak ahsendir deyü köprüyü resm edüp arz eyledim" demektedir¹. s.69-70).

Sinan ayrıca "Saadetlu Padişah gayet hazzedüp emri Humayunları ile nice yüz neccar ve senktraşlar ile mukayyet olup, her ayağına bir kalyon misâl sanduka çatulup ab-ı deryayı dolandılar ve büyük tulumlar ile Süleyman divleri (C.Çulpan uzun boylu iri yapılı kişileri diye anlatmaktadır) çeküp boşalttilar ve ziba muhkem sütunlardan iki üç adet adem boyu kazıklar şahmerdi ile aralarına kurşun akutulup yekpare şeklen bağladı" diyerek temellerin batardo ile çevrilip suyu boşaltıldıktan sonra şahmerdan ile kazıklar çakılarak temellerin sağ-

lamlaştırıldığını ve masraf olarak 114 yük⁶ ve 73853 akçe sarf olduğunu bildirmektedir (11473853 akçe). Kanunî Zigetvar Seferine giderken, dönüşte köprü'nün tamam olmasını dilemiş fakat Zigetvar'da vefat edince, köprü ancak 1567 de II. Selim devrinde tamamlanmıştır. Şair Hüdavî tamamlanma tarihini:

"Eyledi kâmil Süleyman köprüsün Sultan Selim" H. 975 (1567) olarak vermektedir.

Bilindiği gibi köprü inşasında en önemli husus, köprü ayaklarının temellerinin yapılmasıdır. Sinan Büyükçekmece Gölü'nün deniz ile bağlantılı bölümünü geçmek için dört ayrı köprü yapmıştır. Ortada altıgen şeklinde 3 ada meydana getirmiştir. Bu adaların içinin belirli bir seviyeye kadar olan bölümü harçlı duvar ve su ile temasta olan bölgeleri ise kalın kesme rıhtım taşları ile çevrilmiştir. Köprü aralarına altıgen şeklinde adalar yapılmak suretiyle daha kolay ve ucuz inşa edilmesi sağlanmıştır. Çakılan kazıkların başları demir kenetlerle birleştirildikten sonra bağlantı yerlerine kurşun dökülerek sağlamlaştırıldığı anlaşılmaktadır⁶.

Köprülerin yollarının genişliği 7,17 m ve dördünün uzunluklarının toplamı ise 635,57 m dir. Doğudan itibaren 2:

Birinci köprü'nün uzunluğu 157,23 m ve yedi gözlüdür. Açıklıkları 4,5-6,96 m ayak kalınlıkları ise 3,76-3,91 m arasında değişmektedir. 2. köprü ile arası 25,41 m dir.

İkinci köprü'nün uzunluğu 135,10 m ve yedi gözlüdür. Açıklıkları 4,5-6,96 m ayak kalınlıkları 3,95-4,48 m arasında değişmektedir. 3. köprü ile arası 15,52 m.dir.

Üçüncü köprü'nün uzunluğu 101,10 m ve beş gözlüdür. Açıklıkları 4,27-9,06 m ayak kalınlıkları 3,95-4,48 m arasında değişmektedir. 4. köprü ile arası 17,34 m dir.

Dördüncü köprü'nün uzunluğu 183,72 m dir ve dokuz gözlüdür. Açıklıkları 5,97-11,86 m ayak kalınlıkları 4,75-5,02 m arasında değişmektedir.

Köprü kemerlerinin kalınlıkları 58-62 cm arasında değişir. Burada önemli bir akıntı olmadığı için, her iki yöndeki selyaranların şekli aynı olup, üçgen şeklindedir². Köprü üzerinde iki kitâbe vardır. Her ikisi de 4. köprü'nün üzerinde ve karşı karşıya durmaktadır. Tarihi 975(1567)dir. Her iki kitâbe de Derviş Mehmet tarafından celi sülüs yazı ile yazılmıştır.

Kitabelerin biri Arapça, diğeri Türkçedir. Arapça kitabenin sağ tarafında "Ameli Yusuf Bin Abdullah "Abdullah'ın (Allahın kulu'nun) oğlu Yusuf yaptı" denmektedir. Sinan'ın ismi Yusuf Sinanüddün olduğu, bazan Sinan bin Abdülmenan, bazan Yusuf bin Abdullah olarak kullanıldığı bilinmektedir⁷.

Nitekim Tezkiretü'l Ebniye'de Sinan için:

Bu tilmizî Habîbi Pîri Neccâr
Kulun Yusuf bin Abdullahı mimâr

denmektedir.

Albulku'da (Sinanlı) Mehmetpaşa Köprüsü

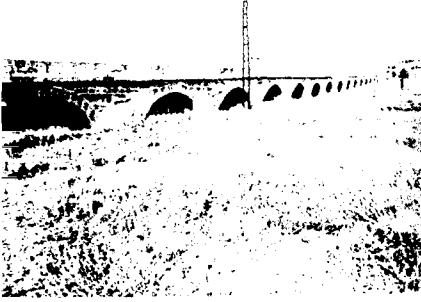
6. Pakalın, Mehmet Zeki: Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, III. cilt, s. 639, 1971. *bir yük 100.000 akçe

7. Kurter, Halim Baki, Vakıflar dergisi Sayı II, Kitabelerimiz s.431, 1942.

6. Silivri'de Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü

1568 senesinde inşa edilen bu köprü, Silivri Çayı üzerindedir.

Silivri içerisinde 3 gözlü ve 48,5 m uzunluğunda ikinci bir köprü daha vardır. Esas köprü 32 gözlü, açıklıkları 5,33-7,70 m arasında orta ayakları 2,60-4,65 arasında değişmektedir. Köprü'nün çok tamir gördüğü ve orijinal şeklini kaybettiği kanaatine varılmıştır². Köprü'nün inşaatına başlama tarihi H.975 (1568) dir. Köprü'nün uzunluğu 332,88 m yol genişliği 5,75 m dir. Korkuluk kalınlığı 0,20 m dir. Mimar Dalgıç Ahmet tarafından 1605 de onarılmıştır. O. Bozkurt ve C. Culpan'ın kitaplarında daha etraflı bilgi resim ve röleveler vardır

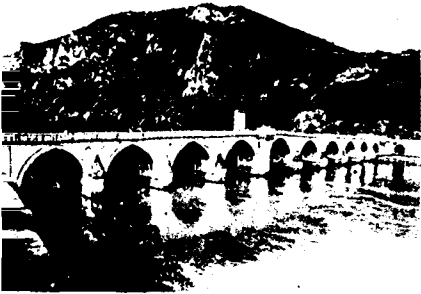
Silivri Köprüsü

7. Vişegrad'da (Yugoslavya'da Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü (Drina Köprüsü)

Ivo Andriç'in Drina Köprüsü adlı eseri ile büyük üne kavuşan bu köprü, Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa tarafından Sinan'a yaptırılmıştır. Köprü çeşitli zamanlarda tamir görmüş, 1914 ve 1943 savaşlarında harap olmuş ve kitabesi Saraybosna Müzesi'ne kaldırılmıştır. Köprü kitabeleri yeniden yazılarak alt alta konmuş ve bir harf atıldığı için yapılış tarihi birinde 985, diğerinde 979 çıkmaktadır. Doğrusu 985 (1577/78) dir.

Köprü'nün iki kitabenin bulunmasının sebebi "Sokullu kendi doğduğu yere köprü yaptırıyor" dedikodularını önlemek ve aynı zamanda II. Selim'den sonra tahta çıkan (1574) III. Murad'ın ismini yazarak daha emniyetli olmak olduğu tahmin edilmektedir⁸. Bu yüzden de kitabede "Böyle hayra verilen mâle sakın dime telef" yazılması, bu tahminin doğruluğunu kuvvetlendirmektedir.

Batı tarafından nehrin doğusuna geçen köprü, dik bir açı ile dönmekte, tek bir kemerden geçerek yola bağlanmaktadır. Köprü, 11 gözlü ve toplam uzunluğu ise 179 m. dir. Eni dıştan dışa 7,20 m. yol genişliği 6 m dir. Ayaklar 3,65-3,77 m arasında değişmektedir. Ortadaki iki ayağın genişlikleri ise 3,94 m ve 4,12 m dir. Doğudan itibaren açıklıklar, 10,70-11,56-12,4-13,42-13,88-14,79-14,20-13,19-11,65-11,23- ve 5,20 m dir. Kitabe sahanlığı ile bir sofası vardır. Köprü, abide köprülerdendir ve taş işçiliği mükemmeldir.

Drina Köprüsü (8)

8. Alpullu'da Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü

Alpullu İstasyonunun hemen yanında bulunan bu köprü de Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırılan âbide köprülerdendir. Uzunluğu 129,40 m çevre taşları yan kemerde 58 cm dir. Orta kemerde ise 76 cm dir. Taşların genişlikleri 60 cm ve boyları 2,5 m ye kadar değişmektedir. Köprü 5 gözlüdür. Orta açıklık 20,05 m dir ve Sinan'ın yaptığı açıklığı en büyük olan köprüdür. Rüşubat ile dolduğu için yan açıklıkları tam ölçülememiştir. Yan gözlerin açıklığı 13-14 m en dıştaki gözlerin 7-8 m oldukları tahmin edilmektedir. Köprü yolunun genişliği 5,94 m dir. Mansap tarafının mimarisi değişiktir ve üst tarafında bir balkon vardır. Bu balkonun ve diğer bölümlerin detayı O. Bozkurt'un kitabında verilmiştir².

Köprü yolunun eğimi Alpullu tarafında %8,6 diğer tarafta %13 dür. Sinan'ın yaptığı en güzel köprülerden biri olduğu kabul edilir (Resim 12,13,14).

Alpullu'da (Sinan) Mehmetpaşa Köprüsü

9. Haramidere'de Kapuağası Köprüsü

Bu köprü, Edirne asfaltı üzerinde 30.km'de Haramidere üzerindedir. Bugün kullanılmakta olan Edirne yolu yeni köprüden geçmektedir. Köprü'nün kemer taşları 58-59 cm dir. Orta ayaklar üzerinde hafifletme gözleri yapılmıştır. Köprü yolunun eski eğimi %9-10 iken bugünkü eğimi %2 dir. Köprü üç esas kemerden teşekkül eder. Kemerler sivri veya penci kemerlerdir. Yan açıklıkları 7,37 m orta açıklık 8,79 m dir. İki yandaki hafifletme gözleri 2,26 m ortadakiler ise 1,8 m dir. Ayakların genişliği 3 m köprü yolunun genişliği 6,10 m dir².

10. Edirne'de Kanunî Sultan Süleyman Köprüsü

Edirne'den Sarayıçi'ne gidilirken Tunca Nehri üzerinden bu köprü ile geçilir. Kitabesi yoktur. Köprü'nün yapılış tarihi Terazi Kasrı ile beraber, 1553-54 olarak kabul edilmiştir. Köprü dört gözlüdür. Açıklıkları 9,75 m. dir. Ayaklar üzerinde üçgen şeklinde selyaranlar vardır ve üstleri piramid şeklindedir. Yolunun genişliği 4,5 m tüm boyu 60 m dir. Köprü yolunun eğimi %4 civarındadır.

Haramidere'de Kapuağası Köprüsü

11. Edirne'deki Yalnızgöz köprüsü

Edirne'de Bayazıt Külliyesinin yanındaki İmaret Köprüsü diye adlandırılan II. Bayazıt köprüsü H.890-893 yıllarında yapıldıktan yüzyıla yakın bir zaman sonra, Tunca'nın suları Köprü'nün yanındaki adadan ötede, yeni bir mecradan akmağa başlamış ve bunun üzerine yeni mecraya Yalnızgöz Köprüsü yapılmıştır. Köprü ortada büyük ve yanlarda dört küçük açıklıklıdır. Bu köprüye sonradan bazı ilâveler de yapılmıştır⁹.

Peremeci, "Yalnızgöz Köprüsü'nün açıklığı 6,60 m olan ve Edirne'yi Sultan Beyazıt Köprüsü'ne bağlayan Mimar Sinan'ın II. Selim adına yaptığı tekgözlü köprüdür ki, Beyazıt Köprüsü'nün bir uzaması şeklindedir." demektedir¹⁰. Köprü'nün ismi tezkîrelerde geçmediği için Sinan tarafından yapıldığının ihtiyatla karşılanması gerekir. İslâm Ansiklopedisi'nde de köprü'nün Sinan tarafından yapıldığına dair kayıt vardır¹¹ Bu husus incelenmeğe muhtaçtır.

12. Bolvadin Köprüsü

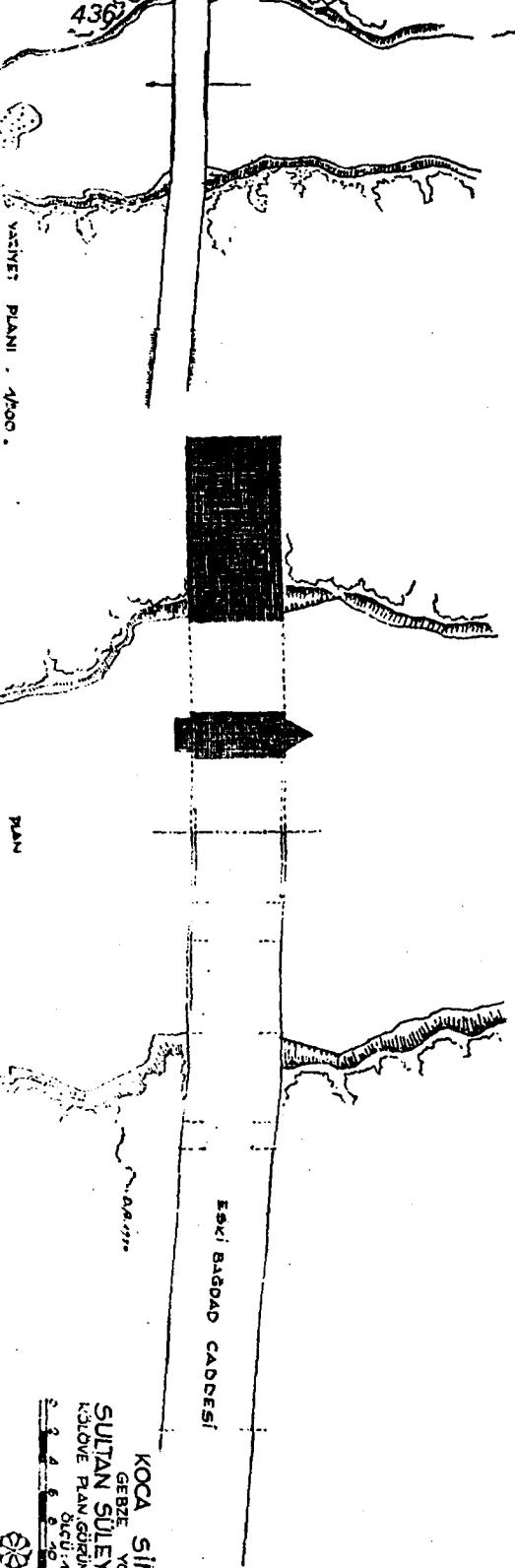
Bolvadin Köprüsü bir ortaçağ köprüsüdür. Kanunî'nin Bağdat Seferi hazırlıkları sırasında H.957 (1550) yılında Sinan tarafından onarılmış ve uzatılmıştır. Bu köprüye Kırkgöz Köprüsü de denir. Doğu Roma devri bölümünün boyu 200 m dir ve 42 gözlüdür. Osmanlı devrinde yapılan bölüm ise 175 m ve 22 gözdür. Bu yüzden Sinan tarafından yapılan bu uzatma başlıbaşına büyük bir köprüdür³.

9. Tosyavizade Dr. Rifat Osman., Edirne Nehirleri, Milli Mecmua No.102, s.1648, 1928.

10. Peremeci, O.N.; Edirne Tarihi, s.83, 1940.

11. İslâm Ansiklopedisi, Cilt 4, s.125, 1964.

MİMAR BAŞI
KOCA SİNAN,
YAŞADIĞI ÇAĞ
VE ESERLERİ

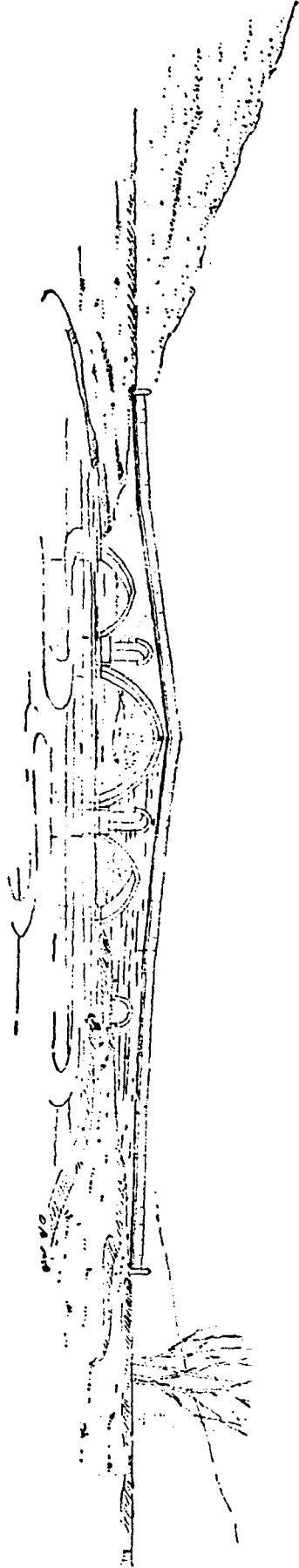
KOCA SİNAN'IN
GEBZE YOLUNDA
SULTAN SÜLEYMAN KÖPRÜSÜ
KÖLÖVE PLANI (GÖRÜNÜŞ VE RESTORASYON)
ÖLÇÜ: 1/200

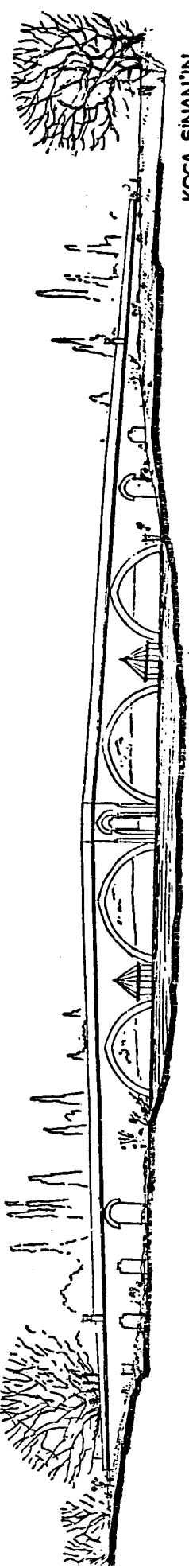
ORHAN BOZKURT
TARAFINDAN

GÖRÜNÜŞ (KÖLÖVE)

GÖRÜNÜŞ (RESTORASYON)

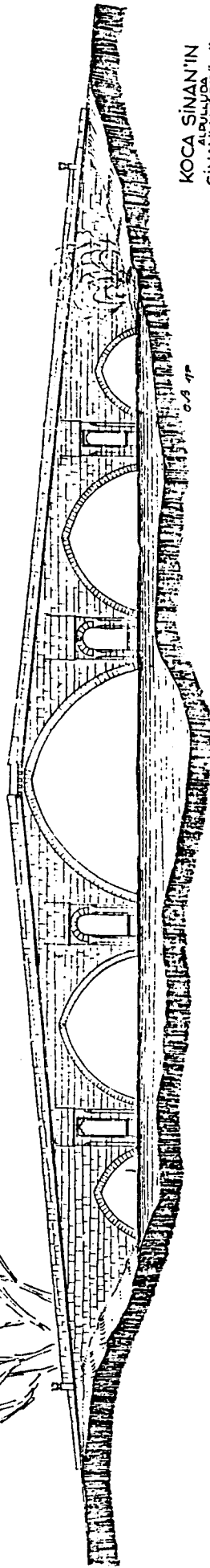

KOCA SİNAN'IN
LİBERİĞAZDA
MEHMET PAŞA KÖPRÜSÜ
PERSPEKTİF (RESTORASYON)
ÖLÇÜ: 1/1200

YEMİN MİMARLIK
ORHAN BOZKURT
STRATEJİ

KOCA SİNAN'IN
ALBUĞAZDA
SİNALI KÖPRÜSÜ
GÖRÜNÜŞ (RESTORASYON)
ÖLÇÜ: 1/800

YEMİN MİMARLIK
ORHAN BOZKURT
STRATEJİ

